

การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง
อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
MANAGEMENT OF THE 7TH RATCHABURI PROVINCIAL MEDITATION CENTERS,
NA NONG TEMPLE, MUEANG DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

[1]พระสมุห์นพพล อติพล Phrasamu Noppon Atiplo

[2]พระมหากังวาล ธีรธมฺโม Phramaha Kangwal Dhiradhammo

[3]พระครูวาทีวรัณพนธ์ PhrakhruWateeworawat

[1] [2] [3]วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Ratchaburi Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: NopponAtiplo@hotmail.com

Article Received: August 07, 2024. Revised: December 25, 2024. Accepted: December 27, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติการที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และรายได้ มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง (1) ปัญหา อุปสรรค คือ สถานที่พักของผู้ปฏิบัติธรรมมีแสงและสัตว์ที่จะมารบกวนสมาธิ วิทยากรใช้ภาษาถ้อยคำในการบรรยายธรรมเป็นคนรุ่นใหม่ การสอนธรรมใช้ถ้อยคำเร็วไปและใช้ศัพท์สมัยใหม่ผสมไม่เหมาะสม ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ ของสำนักตามสื่อต่างๆ สมาชิกใหม่ที่เข้าร่วมปฏิบัติธรรมไม่รับรู้ข่าวสาร (2) ข้อเสนอแนะ คือ วิทยากรสำนักปฏิบัติธรรมใช้ปรับปรุงภาษาถ้อยคำในการบรรยายธรรม เหมาะสมควรแก่ผู้รับฟัง และสำนักปฏิบัติธรรมควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมโครงการของสำนักตามสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง เพื่อจะได้สมาชิกใหม่เข้ามาร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด, การบรรยายธรรม

ABSTRACT

This research aims to 1) study the management level of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong; 2) compare the operational level towards the management of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong, classified by the personal factors of the respondents; and 3) study the problems, obstacles, and suggestions for the management of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong. This research is a mixed-method research using a quantitative research by applying a questionnaire with a sample of 285 people. Data were analyzed using research statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing by t-test, F-test, and one-way analysis of variance; and qualitative research by interviewing 9 key informants. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) The overall management level of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong, Mueang District, Ratchaburi Province, was at a moderate level. When considering each aspect, opinions were at a moderate level in all 3 aspects, namely, location, management, and personnel, respectively. 2) The results of the comparison of the management of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong, Mueang District, Ratchaburi Province, were at a moderate level. By classification by personal factors, it was found that gender, age, education level, and income had opinions on the overall management of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong, no different. Therefore, the research hypothesis was rejected. As for the personal factor, occupation, there were opinions on the overall management of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong, no different at a significant level of 0.05. Therefore, the research hypothesis was accepted. 3) Problems, obstacles, and suggestions for the management of the 7th meditation center in Ratchaburi Province, Wat Na Nong (1) Problems and obstacles were: The accommodation of the meditation practitioners has insects and animals that could disturb concentration. The lecturers used new-generation language in the sermon. The teaching of sermons used words that were too fast and modern vocabulary inappropriately. There was a lack of public relations for the center's various project activities through various media. New members who joined the meditation were not aware of the news. (2) Suggestions were: The lecturers of the meditation center should improve the language and words in the sermons to be appropriate for the listeners. The meditation center should increase public relations for its project activities through various media to attract more new members to join the meditation activities.

Keywords: Management, Provincial Meditation Center, Dharma Lectures

บทนำ

พระพุทธองค์ได้ทรงวางหลักและวิธีปฏิบัติในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้แก่เหล่าพระสาวก ซึ่งเป็นพระอรหันต์รุ่นแรก เพื่อถือเป็นแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยกัน เพื่อให้พระธรรมคำสอนแผ่ขยายกระจายไปสู่มวลมนุษยชาติ และเพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัทธรรม โดยพระดำรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์ บริบูรณ์ ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลาย ที่มีธุลีในดวงตาน้อยมีอยู่ เมื่อได้ฟังธรรมแล้ว จักเป็นผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม”(วิ.มहा. (ไทย) 4/4/4-5)

ดังนั้น นับแต่อดีตถึงปัจจุบัน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือการประกาศพระพุทธ-ศาสนาจึงถือเป็นบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์โดยตรง เพราะพระสงฆ์มีชีวิตที่เนื่องด้วยผู้อื่นจึงต้องตอบแทนผู้มีอุปการคุณ ดังมีพุทธพจน์ที่ปรากฏใน สมณสัญญาสูตร ว่า “สมณะนั้นมีชีวิตที่ต้องอาศัยผู้อื่น” (อง.ทสก. (ไทย) 24/101/208)

การปฏิบัติธรรมหรือการฝึกอบรมจิตด้วยการเจริญกัมมัฏฐานเพื่อให้จิตสงบระงับจากกิเลสนิวรณ์ เป็นสมาธิ สามารถกำหนดรู้เท่าทันสภาวะธรรมตามความเป็นจริง เป็นอุบายแก้ปัญหทางใจ ให้ได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาที่ตนเคารพนับถืออย่างแท้จริง เป็นการฉีดยาค้ำจิตใจ เสริมสร้างพลังจิตให้มีคุณภาพได้อย่างถูกต้อง เพราะมนุษย์เรามีส่วนประกอบสองส่วน คือกายกับจิต จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว จิตจึงมีความสำคัญ ดังนั้น การที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องพัฒนาที่จิตใจก่อนเป็นสำคัญ จึงจะได้ผลดีที่สุด

ปัจจุบันนี้ การจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดได้เพิ่มจำนวนขึ้นมาก กระจายครอบคลุมทุกจังหวัด ตามเจตนารมณ์แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม โดย สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี ได้มุ่งดำเนินงานตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. 2543 อย่างเคร่งครัด

แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่ประสบ เช่นเดียวกับกับสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งอื่นๆ คือ หากมองในภาพรวมแล้ว จะเห็นว่ายังคงมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานความร่วมมือกันทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือแนวปฏิบัติสำหรับการติดตามและประเมินผล รวมทั้งขาดการสนับสนุนส่งเสริมด้านองค์ความรู้ บุคลากร การบริหารจัดการ งบประมาณ และขาดการกระตุ้นส่งเสริมให้มีกิจกรรมการปฏิบัติธรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบภารกิจดังกล่าว และไม่มีการกำหนดระเบียบหรือมาตรการบังคับหรือส่งเสริมใดๆ ที่ชัดเจน โดยแท้จริง สำนักปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความรู้ภาคปริยัติ และประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการเผยแผ่อบรมสั่งสอนประชาชน นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานตามบทบาทที่พึงประสงค์ของสำนักปฏิบัติธรรมในฐานะสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557)

จากประเด็นปัญหา ประกอบกับการที่ผู้วิจัยมีสังกัดในวัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี จึงสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

นำไปใช้การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติการที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ทั้งที่อยู่ในภูมิลำเนาเดิม และมาจากต่างภูมิลำเนา รวมจำนวนทั้งสิ้น 985 คน (กองเลขานุการวัดนาหนอง, 2566) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 หรือ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 เจ้าสำนัก/พระวิปัสสนาจารย์ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำนวน 5 รูป, กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด กลุ่มที่ 3 นักวิชาการในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดราชบุรี จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) สร้างเครื่องมือ 3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านเนื้อหาสาระ รูปแบบและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 4) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.894 5) นำแบบสอบถามไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปฏิบัติการที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และตอนที่ 3

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณารายละเอียดต่างๆ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามที่กำหนดไว้ 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนำมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวม

ที่	บริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสถานที่	3.35	0.24	ปานกลาง
2	ด้านบุคลากร	3.01	0.21	ปานกลาง
3	ด้านการจัดการ	3.14	0.33	ปานกลาง
ภาพรวม		3.17	0.16	ปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า สถานที่พักของผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรม ยังมีแมลงและสัตว์ที่จะมารบกวนสมาธิผู้ปฏิบัติธรรมและวิทยากรใช้ภาษาถ้อยคำในการบรรยายธรรมเป็นคนรุ่นใหม่การสอนธรรมใช้ถ้อยคำเร็วไป และใช้สรรพสมัยใหม่ผสมไม่เหมาะสมควรแก่ผู้รับฟัง ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ ของสำนักตามสื่อต่างๆ ทำให้สมาชิกใหม่ที่เข้าร่วมปฏิบัติธรรมไม่รับรู้ข่าวสารส่วนข้อเสนอแนะ บุคลากรสำนักปฏิบัติธรรมใช้ปรับปรุงภาษาถ้อยคำในการบรรยายธรรม เหมาะสมควรแก่ผู้รับฟัง และสำนักปฏิบัติธรรมควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ ของสำนัก ตามสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง เพื่อจะได้สมาชิกใหม่เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พบว่า สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สภาพปัจจุบันนี้ มีความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม ห้องน้ำห้องสุขา สภาพแวดล้อมทั่วไปก็ค่อนข้างดี สามารถรองรับผู้มาขอเข้าร่วมปฏิบัติเกือบทั้งปี และวัดนาหนองยังคงเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมของชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจให้ชุมชนเสมอมา ได้ให้การอนุเคราะห์สงเคราะห์ประชาชนตลอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในเกือบทุกรุ่น โดยเฉพาะทางด้านจิตใจคณะสงฆ์ได้ให้ความสำคัญมาก มีการจัดฝึกอบรมปฏิบัติธรรมมาโดยตลอด ส่วนอาคารสถานที่ของสำนักปฏิบัติธรรม มีความสะอาดสวยงามและมั่นคง เหมาะแก่การบำเพ็ญของสาธุชนดีเหมาะสมอยู่แล้ว ควรเพิ่มการจัดระเบียบพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน และสิ่งที่ควรเพิ่มคือเจ้าหน้าที่คอยดูแลความสะอาดซึ่งอาศัยแต่พระภิกษุและสามเณรคงจะไม่เพียงพอนัก ตลอดจนมีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนและเด็กเยาวชนอย่างเหมาะสมของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี ประชาชนที่มาเข้าร่วมปฏิบัติธรรมกับทางสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง ด้านด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินงานโดยครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 ความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมพระภิกษุในสำนักได้รับการอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่ทางคณะสงฆ์จัดขึ้น สนับสนุนเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากร มีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน มีการบรรยายธรรมแนะนำการปฏิบัติธรรม เป็นไปอย่างพอเหมาะสมควร และสามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี พร้อมทั้งมีการอนุเคราะห์สนับสนุนประชาชนด้วยความเมตตา กรุณาตลอด โดยเฉพาะการสนับสนุนส่งเสริมประชาชนให้เข้าวัดไปทำบุญกุศล ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ตลอดมา ดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับที่ พระภุมรินทร์ จกกรตโน (2560) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจต่อสำนักปฏิบัติธรรมประจำกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 37 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อสำนักปฏิบัติธรรมประจำ กรุงเทพมหานคร แห่งที่ 37 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานการวิจัย 4 ข้อ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านเพศ พบว่า พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ด้วยเหตุที่ว่า สำนักปฏิบัติธรรมได้ดำเนินงานโดยครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 ความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมพระภิกษุในสำนักได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่ทางคณะสงฆ์จัดขึ้น สนับสนุนเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากร มีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน มีการบรรยายธรรมแนะนำการปฏิบัติธรรม เป็นไปอย่างพอเหมาะสมควร และสามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี พร้อมทั้งมีการอนุเคราะห์สนับสนุนประชาชนด้วยความเมตตา ดังนั้น ปัจจัยด้านเพศ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับที่ พระธรรณพล ธมมสโร (ผลาเลิศ) (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 6 วัดท่าเรือ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” พบว่า เพศ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านอายุ พบว่า พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ด้วยเหตุที่ว่า สำนักปฏิบัติธรรมได้ดำเนินงานโดย

ครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 ความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมพระภิกษุในสำนักได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่ทางคณะสงฆ์จัดขึ้น สนับสนุนเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากร มีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน มีการบรรยายธรรมแนะนำการปฏิบัติธรรม เป็นไปอย่างพอเหมาะพอสม และสามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี พร้อมทั้งมีการอนุเคราะห์สนับสนุนประชาชนด้วยความเมตตา กรุณาตลอด ดังนั้น ปัจจัยด้านอายุ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่นายวัฒนา หลวกัปปะยู (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี” พบว่า อายุ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ด้วยเหตุที่ ด้วยเหตุที่ว่า สำนักปฏิบัติธรรมได้ดำเนินงานโดยครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 ความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมพระภิกษุในสำนักได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่ทางคณะสงฆ์จัดขึ้น สนับสนุนเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากร มีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน มีการบรรยายธรรมแนะนำการปฏิบัติธรรม เป็นไปอย่างพอเหมาะพอสม และสามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี พร้อมทั้งมีการอนุเคราะห์สนับสนุนประชาชนด้วยความเมตตา กรุณาตลอด ดังนั้น ปัจจัยด้านการศึกษา จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่ พระอธิการจิตตวิ ธีรปัญโญ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี” พบว่า การศึกษา ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ด้วยเหตุที่ สำนักปฏิบัติธรรมได้ดำเนินงานโดยครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 ความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมพระภิกษุในสำนักได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่ทางคณะสงฆ์จัดขึ้น สนับสนุนเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากร มีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน มีการบรรยายธรรมแนะนำการปฏิบัติธรรม เป็นไปอย่างพอเหมาะพอสม และสามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี พร้อมทั้งมีการอนุเคราะห์สนับสนุนประชาชนด้วยความเมตตา กรุณาตลอด ดังนั้น ปัจจัยด้านอาชีพ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่ พระครูสันติธรรม (นพดล ธีรสนโต) (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการวัด : กรณีศึกษาวัดกำแพงเหนือ ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” พบว่า อาชีพ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และยังสอดคล้องกับที่ พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จันทวิโส (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” พบว่า อาชีพ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

2.5 ด้านรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะเข็ญ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ด้วยเหตุที่ สำนักปฏิบัติธรรมได้ดำเนินงานโดยครอบคลุมภารกิจของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 ความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม มีการส่งเสริมพระภิกษุในสำนักได้รับการเข้าอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์ที่ทางคณะสงฆ์จัดขึ้น สนับสนุนเพิ่มศักยภาพแก่บุคลากร มีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐาน มีการบรรยายธรรมแนะนำการปฏิบัติธรรม เป็นไปอย่างพอเหมาะสมควร และสามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี พร้อมทั้งมีการอนุเคราะห์สนับสนุนประชาชนด้วยความเมตตา ดังนั้น ปัจจัยด้านรายได้จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับที่ พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์) (2556) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทย” พบว่า รายได้ ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะเข็ญ จังหวัดราชบุรี

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะเข็ญ จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านปัญหา อุปสรรค สถานที่พักของผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรม ยังมีแมลงและสัตว์ที่จะมารบกวนสมาธิผู้ปฏิบัติธรรมและวิทยากรใช้ภาษาถ้อยคำในการบรรยายธรรมเป็นคนรุ่นใหม่การสอนธรรมใช้ถ้อยคำเร็วไป และใช้สรรพสมัยใหม่ผสมไม่เหมาะสมควรแก่ผู้รับฟัง ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ ของสำนักตามสื่อต่างๆ ทำให้สมาชิกใหม่ที่เข้ามาร่วมปฏิบัติธรรมไม่รับรู้ข่าวสาร ส่วนข้อเสนอแนะ บุคลากรสำนักปฏิบัติธรรมใช้ปรับปรุงภาษาถ้อยคำในการบรรยายธรรมเหมาะสมแก่ผู้รับฟัง และสำนักปฏิบัติธรรมควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการต่างๆ ของสำนักตามสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง เพื่อจะได้สมาชิกใหม่เข้ามาร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับที่ พระครูสังฆรักษ์วิสิทธิ์ ธมมวโร (วัฒนคุ) (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี แห่งที่ 2” พบว่า ด้านสถานที่ ความพร้อมในเรื่องสถานที่ เพื่อให้สะดวกต่อการเดินทางไปปฏิบัติธรรม และสถานที่ปฏิบัติธรรมแยกเป็นสัดส่วนได้อย่างเหมาะสม มีความสะอาด เงียบสงบ ปราศจากเสียง รบกวน ศาลาปฏิบัติธรรมกว้างขวาง ไม่แออัดต่อจำนวนผู้เข้าปฏิบัติธรรม ด้านหลักสูตร มีเนื้อหาด้านการปฏิบัติธรรมตามแนวสติปัฏฐาน 4 มีการอธิบายขั้นตอนเป็นลำดับง่ายต่อการเข้าใจ มีเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม เหมาะสมกับวัย เนื้อหาสอดแทรก หลักธรรมที่เข้าใจได้ง่าย และสอนให้รู้จักกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ หลักธรรมที่สอน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านวิทยากร วิทยากรทั้งพระภิกษุ และฆราวาส กัลยาณมิตรที่ดี และมีความเป็นกันเอง ระหว่างผู้เข้าปฏิบัติธรรม วิทยากรใช้วิธีการสอนเชิงนันทนาการและวิชาการคู่กัน พร้อมทั้งใช้สื่อดิจิทัลในการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม วิทยากรใช้วิธีการสอนเชิงนันทนาการ ด้านระยะเวลา ระยะเวลา 2 คืน 3 วัน ในการปฏิบัติธรรมมีความเหมาะสม เวลาปฏิบัติ ธรรมเป็นเวลาที่นักเรียนมีโอกาสพัฒนาตนในการทำสมาธิ

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกี่ยวกับการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะเข็ญ จังหวัดราชบุรี พบว่า สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะเข็ญ จังหวัดราชบุรี สภาพปัจจุบันนี้ มีความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบริเวณสถานที่วัด บุคลากร ศาลาอาคารปฏิบัติธรรม ห้องน้ำห้องสุขา สภาพแวดล้อมทั่วไปก็ค่อนข้างดี สามารถรองรับผู้มาขอ

เข้าร่วมปฏิบัติเกือบทั้งปี และวัดนาหนองยังคงเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมของชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจให้ชุมชนเสมอมา ได้ให้การอนุเคราะห์สงเคราะห์ประชาชนตลอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในเกือบทุกรุ่น โดยเฉพาะทางด้านจิตใจคณะสงฆ์ได้ให้ความสำคัญมาก มีการจัดฝึกอบรมปฏิบัติธรรมมาโดยตลอด ส่วนอาคารสถานที่ของสำนักปฏิบัติธรรม มีความสะอาดสวยงามและมั่นคง เหมาะแก่การบำเพ็ญของสาธุชนดีเหมาะสมอยู่แล้ว ควรเพิ่มการจัดระเบียบพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน และสิ่งที่ควรเพิ่มคือเจ้าหน้าที่คอยดูแลความสะอาดซึ่งอาศัยแต่พระภิกษุและสามเณรคงจะไม่เพียงพอนัก ตลอดจนมีการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนเพื่อใช้ในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนและเด็กเยาวชนอย่างเหมาะสมของสำนักเป็นไปอย่างเหมาะสมมีมาตรฐานสอดคล้องกับที่ พระครูปลัดนิคม นาควโร (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า รูปแบบในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานครทั้ง 5 แห่ง ใช้การจัดการสำนักปฏิบัติธรรมด้วยหลักสัปปายะ 4 ประกอบด้วย อาวาสสัปปายะ สำนักปฏิบัติธรรมจะต้องมีด้านความสะอาด สงบ สว่าง บริเวณร่มรื่น มีอาคารปฏิบัติธรรม ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก, อาหารสัปปายะ มีอาหารที่บริโภคเป็นอาหารที่สบายต่อความเป็นอยู่ในอัฐภาพ, บุคคลสัปปายะ ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมมีอัธยาศัยที่ดีต่อกันเป็นไปทางเดียวกัน มีความเสียสละเพื่อสาธารณะ, ธรรมสัปปายะ หลักธรรมสำหรับปฏิบัติธรรมตามหลักสติปัฏฐาน 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม (2) องค์ประกอบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานครทั้ง 5 แห่งประกอบด้วย ด้านบริหารการจัดการ คือ เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมมีความสนใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ คือ มีห้องน้ำ ห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นซีดี สื่ออินเทอร์เน็ต ด้านทีมงานพระวิทยากร พระภิกษุสามเณรหรือบุคลากรในสำนักมีความประพฤติดีปฏิบัติชอบ สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการวางแผนการดำเนินการมีการจัดคอร์สการปฏิบัติให้เหมาะสมกับประชาชน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะอ้อม จังหวัดราชบุรี ดังนี้

1. การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะอ้อม จังหวัดราชบุรี ด้านสถานที่ ได้แก่

1.1 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะอ้อม จังหวัดราชบุรี มีแผนที่/แผนผัง บอกอาณาบริเวณและอาคารสถานที่อย่างชัดเจน พร้อมจัดสรรค แบ่งบริเวณพื้นที่ทำประโยชน์ในการปฏิบัติธรรมให้ชัดเจน เพื่อสะดวกแก่ผู้ที่เข้ามารับการอบรมปฏิบัติธรรมมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะอ้อม จังหวัดราชบุรี พัฒนาสถานที่ตามหลัก 5 ส (สะสาง สะดวก สะอาด สร้างสุขลักษณะ สร้างนิสัย) เพื่อเป็นแนวทางและระบบระเบียบการปฏิบัติที่ดีในด้านสถานที่ เป็นแบบอย่างให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อบ้านอาศัยอยู่ หรือองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ได้

1.3 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอมะอ้อม จังหวัดราชบุรี มีการปรับภูมิทัศน์สถานที่ให้เหมาะสมเน้นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อเพิ่มบรรยากาศที่ดีเหมาะสมแก่ผู้มาเข้ารับการอบรมปฏิบัติธรรม

1.4 ดูแลพัฒนาปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติธรรมให้มั่นคงแข็งแรงปลอดภัย เพื่อรองรับกับการเป็น ศูนย์กลางปฏิบัติธรรมของชุมชน และอาคารสถานที่พักของผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรม มีความสะอาดและปลอดภัย เหมาะสมแก่ผู้มาอยู่ปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ

2. การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านบุคลากร ได้แก่

2.1 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพทักษะแก่บุคลากร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของสำนักปฏิบัติธรรม เพื่อรองรับการ ดำเนินกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนอยู่เสมอ

2.2 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้มีพัฒนาองค์ความรู้ (KM) ในการปฏิบัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณรในสำนักให้เพิ่มขึ้นเสมอ

2.3 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีการเชิญวิทยากรหรือเจ้าหน้าที่ภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายอบรมความรู้แก่บุคลากร และผู้เข้ารับการ อบรมเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

2.4 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมอบรมเด็กเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นบุคลากรที่สำคัญในการปฏิบัติธรรมไปสู่สถานศึกษา ต่างๆ

3. การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่

3.1 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีแผนงานการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมในระยะ 5 ปี 3 ปี และแผนปฏิบัติการปัจจุบัน เป็นกรอบแนว ทางการดำเนินกิจกรรมปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นการวางแผนงาน เป้าหมาย ในระยะต่างๆ แก่ผู้บริหารสำนัก ปฏิบัติธรรม และบุคลากรเจ้าหน้าที่สนับสนุน ได้รับรู้และปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบชัดเจน

3.2 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนางานให้ศูนย์กลางปฏิบัติธรรมโดยเครือข่ายภาคี (บวร) บ้าน วัด โรงเรียน เอกชน ได้ทำงานร่วมกัน อย่างเกิดประสิทธิภาพ

3.3 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้พัฒนาการบริหารจัดการด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมปฏิบัติธรรมเป็นรูปคณะกรรมการร่วมกัน รับผิดชอบอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม

3.4 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ได้ปรับปรุงการบริหารจัดการฐานข้อมูลในการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมเพื่อประเมินสถานการณ์เตรียม ความพร้อมอยู่เสมอ

3.5 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนาบริหารจัดการหลักสูตรการปฏิบัติธรรมตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร พร้อมปรับประยุกต์ให้ เหมาะสมกับผู้รับการอบรมอยู่เสมอ ดังในภาพที่ 1

การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
ด้านสถานที่ - มีแผนที่/แผนผัง บอกอาณาบริเวณและอาคารสถานที่อย่างชัดเจน - พัฒนาสถานที่ตามหลัก 5 ส (สะสาง สะดวก สะอาด สร้างสุขลักษณะ สร้างนิสัย) - ปรับภูมิทัศน์สถานที่ให้เหมาะสมเน้นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี - พัฒนาสถานที่ให้มั่นคงแข็งแรงเพื่อรองรับกับการเป็นศูนย์กลางปฏิบัติธรรมของชุมชน
ด้านบุคลากร - พัฒนาเพิ่มศักยภาพทักษะแก่บุคลากรและเจ้าที่ฝ่ายสนับสนุนสำนักปฏิบัติธรรม - พัฒนางค์ความรู้ในการปฏิบัติธรรมแก่พระวิปัสสนาจารย์ในสำนักให้เพิ่มขึ้น - เชิญวิทยากรหรือเจ้าหน้าที่ภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายอบรมความรู้แก่บุคลากร - ส่งเสริมอบรมเด็กเยาวชนรุ่นใหม่เป็นบุคลากรที่สำคัญเพื่อการปฏิบัติธรรมไปสู่สถานศึกษา
ด้านการบริหารจัดการ - มีแผนงานการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมในระยะ 5 ปี 3 ปี และแผนปฏิบัติการปัจจุบันเป็นกรอบแนวทางการดำเนินกิจกรรมปฏิบัติธรรม - ศูนย์กลางปฏิบัติธรรมโดยเครือข่ายภาคี (บวร) บ้าน วัด โรงเรียน เอกชน - บริหารจัดการด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมปฏิบัติอย่างเป็นรูปคณะ - บริหารจัดการฐานข้อมูลในการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมเพื่อประเมินสถานการณ์เสมอ - บริหารจัดการหลักสูตรการปฏิบัติธรรมตามแนวทางสติปัญญาสูตร

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

- ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - วัดและคณะสงฆ์ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ควรสร้างเครือข่ายภาคีทำงานร่วมกัน และให้การสนับสนุนพัสดุหรือวัสดุสิ่งของที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรม และควรเพิ่มเติมในส่วนของการสรรหางบประมาณที่จะมาใช้สนับสนุนอย่างเพียงพอ
 - คณะสงฆ์ ควรส่งเสริมหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลทุกๆ หน่วย ควรจัดมีการจัดแผนทำงานงบประมาณและหางบประมาณให้เพียงพอกับดำเนินงานการอบรมประชาชนประจำตำบลทุกๆ กิจกรรม
 - วัดและคณะสงฆ์ ควรเพิ่มบุคลากรตลอดจนควรจัดให้มีการอบรมเสริมสร้างทักษะศักยภาพให้พระภิกษุในฝ่ายพระวิปัสสนาจารย์และผู้ที่ทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมการอบรมปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชนให้มากและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 วัดและคณะสงฆ์ และผู้ที่ทำหน้าที่การดูแลรักษา อาคารสถานที่ บริเวณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสมและพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสร้างภาคีเครือข่ายสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดราชบุรีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสำนักปฏิบัติธรรมตามหลักสัปปายะ 7 เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบในการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานสำหรับพระนวกะและเยาวชนรุ่นใหม่

เอกสารอ้างอิง

กองเลขานุการวัดนาหนอง. (2566). สถิติจำนวนประชาชนที่มาเข้าร่วมปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 7 วัดนาหนอง ประจำปี 2566. ราชบุรี: สำนักงานเจ้าคณะตำบลดอนแร่.

พระครูปลัดนิคม นาควโร. (2562). การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลานันธุ์). (2556). รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐาน ของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสังฆรักษ์วิสิทธิ์ ธมมาโร (วัฒนคุ). (2549). ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี แห่งที่ 2. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จันทวิโส. (2556). การบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสันติธรรม (นพดล ธีรสนโต). (2564). รูปแบบการบริหารจัดการวัด : กรณีศึกษาวัดกำแพงเหนือ ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอบางบาล จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมาภรณ์ ธรรมสโร (ผลาเลิศ). (2563). การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี แห่งที่ 6 วัดท่าเรือ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระภูมินทร์ จุกกรดอน. (2560). ความพึงพอใจต่อสำนักปฏิบัติธรรมประจำกรุงเทพมหานคร แห่งที่ 37. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.

พระอธิการจิตตวิ ธีรปัญญา. (2561). การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัฒนา หลวกประยูร. (2559). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). สำนักปฏิบัติธรรมดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.